

noutăți

în cercetarea minorităților naționale din România

INSTITUTUL PENTRU
STUDIAREA PROBLEMELOR
MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

400697 Cluj Napoca
Str. Gavril Muzicescu, nr. 5
Tel: 0364 103 154; 0364 116 261
Fax: 0364 103177
E-mail: office@ispmn.gov.ro
www.ispmn.gov.ro

▪ cărți

Bodó Julianna (ed.): *Szimbolikus térhasználat. Székelyföldi változatok.* [Utilizarea simbolică a spațiului. Variațiuni din Ținutul Secuiesc] Csíkszereda: Státus Kiadó, 2022. 377 p.

Volumul oferă o privire în ansamblu asupra cercetărilor desfășurate de-a lungul a trei decenii la a GAC - Centrul de Cercetări Regionale și Antropologice (KAM – Regionális és Antropológiai Kutatások Központja) din Miercurea Ciuc. Cele 18 studii incluse în volum prezintă în mod cuprinzător utilizarea simbolică a spațiului în Ținutul Secuiesc. Timp ce regiunea este conectată la procesele globale, se intensifică și nevoia de a se conecta la spații locale și regionale, la națiune. Reacțiile la întrebarea „Cui aparține locul acesta?” au pus bazele unor evenimente în Ținutul Secuiesc care au pretins să însumeze cât mai multe elemente din registrul simbolic al etnicității și al spațiului local și regional. În acest tablou de ansamblu se conturează dinamica atitudinilor și a mentalităților locale, precum și mecanismele societății în schimbare.

Pentru mai multe informații accesați pagina web a KAM [aici](#).

Benő Attila - Péntek János (eds.): *Kognitív és pszicholingvisztikai szempontok a nyelvi érintkezések vizsgálatában.* [Aspecte cognitive și psiholingvistice în studiul interacțiunilor lingvistice]. Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége, 2020. 308 p.

În ultimul timp, interpretările cognitive și psiholingvistice au deschis noi dimensiuni în studiul fenomenelor lingvistice. „Turnura cognitivă” în cercetarea sociolingvistică, contactologie, psiholingvistică și în teoria traducerii a produs rezultate importante în următoarele domenii: cunoștințele lingvistice, lexicul mental și asociațiile de cuvinte în rândul bilingvilor, aspectele semantice și funcționalitatea împrumutului lexical și a interferențelor lexicale, analiza critică a termenilor, precum și studiul echivalenței traducerii.

Mai multe informații, inclusiv cuprinsul volumului găsiți [aici](#).

Blasen, Philippe Henri: *La «primauté de la nation roumaine» et les «étrangers». Les minorités et leur liberté du travail sous le cabinet Goga et la dictature royale (décembre 1937 - septembre 1940).* Editura Casa Cărții de Știință, 2022. 408 p.

Lucrarea analizează politica minoritară a guvernului Goga și a dictaturii regale de sub Carol al II-lea prin prisma accesului la muncă, a dreptului la muncă pe care statul român îl acorda sau îl

refuza minorităților etnice. Cercetarea se axează în principal pe legislația aplicată în cazul minorității maghiare, germane, evreiești și ucrainene. Ea relevă cum politica guvernului Goga față de evrei și alte minorități a urmărit scopuri electorale, precum și cum Carol al II-lea a folosit-o și în scopuri de politică externă, în principal pentru a păstra integritatea teritorială a României Mari. Cartea analizează două inovații ale regimului Carol al II-lea: „statutul minorităților” din august 1938 și legislația explicit antisemită din august 1940. Concluziile subliniază faptul că politica de muncă din perioada analizată a produs costuri economice și sociale considerabile atât pentru minorități, cât și pentru etnicii români și statul român. Pe lângă acestea, nu au condus nici la protejarea integrității teritoriale a țării și nici nu au învins mișcarea de extremă dreaptă rivală lui Carol al II-lea.

Pentru mai multe informații vedeți pagina web a editurii [aici](#).

Kiss Tamás - Toró Tibor - Jakab Zalán Tamás: *Magyarellenesség Romániában. Kérdőíves vizsgálat, a közoktatásban használt tankönyvek és a román közösségi média tartalomelemzése*. [Sentimente antimaghiare în România. Anchetă sociologică și analiză de conținut a manualelor utilizate în învățământ și a rețelelor sociale românești]. Kolozsvár: Bálványos Intézet - Székely Közpolitikai Intézet, 2021. 205 p.

Scopul cercetării este de a explora atitudinea majorității românești față de maghiari și de a înțelege motivele structurale și sociale ale sentimentelor antimaghiare, precum și identificarea mecanismelor instituționale care reproduc aceste atitudini. Studiul reprezintă o cercetare aplicată și își propune drept scop să ofere sprijin în domeniul protecției drepturilor minorității maghiare din Transilvania. Cercetarea are la bază o metodologie complexă, folosește atât metode cantitative (anchete sociologice reprezentative pe populația română și maghiară din România, respectiv analiză big data a postărilor Facebook), cât și calitative (analiză de conținut și analiză de discurs a postărilor Facebook și a manualelor școlare).

Volumul poate fi vizualizat integral [aici](#).

Kiss Ágnes: *Finomhangolás. Koordináció és kontroll a szovjet típusú cenzúrarendszerekben. Romániai példák (1949-1989)* [Coordonare și control în sistemele de cenzură de tip sovietic. Exemple din România, 1949-1989]. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület - Kriterion Könyvkiadó, 2022. 204 p.

Cartea trece în revistă soluțiile organizaționale, respectiv relațiile interpersonale și practicile cotidiene care au dus la clarificarea și aplicarea cât de cât coerentă a normelor vagi și variabile ale cenzurii în timpul socialismului de stat. Prin analiza detaliată a documentelor oficiale și neoficiale cercetarea pe cazul României relevă modul în care s-a realizat coordonarea activității cenzorilor, cât și coordonarea între cenzori și activitatea operatorilor culturali, precum și modurile în care a fost realizat controlul asupra și între operatorii culturali. O concluzie importantă a cercetării reprezintă faptul că mecanismele de coordonare și control nu au funcționat numai în cadrul relațiilor ierarhice instituționale, ci și – să spunem așa – între părți

egale, colegi și prieteni. Relațiile bune dintre redacții (respectiv edituri, teatre, muzee, instituții de cercetare etc.), creatori și cenzori au facilitat schimbul de informații și discuțiile asupra cerințelor actuale ale cenzurii. Astfel, unele practici informale bazate pe conexiunile personale bune au suplimentat sau chiar au dublat mecanismele oficiale de informare și control, crescând nivelul coordonării și al controlului în sistemul cenzurii. Aceste practici au reprezentat „materia primă” a autocenzurii și a cenzurii editoriale, mecanisme care pe lângă sistemul instituțional de tip sovietic și soluțiile organizaționale adecvate provocărilor sarcinii au contribuit efectiv la performanța sistemului cenzurii. Situațiile analizate aparțin preponderent domeniului cultural maghiar din România, dar sursele acoperă atât sfera minoritară germană și sârbă, precum și cea română.

Mai multe informații găsiți pe pagina editurii [aici](#).

Trandafoiu, Ruxandra: *The Politics of Migration and Diaspora in Eastern Europe. Media, Public Discourse and Policy*. Routledge, 2022. 182 p.

Cartea analizează emigrația, diaspora, reîntoarcerea, mobilitatea transfrontalieră a minorităților naționale, respectiv imigrația în Europa de Est din unghiuri culturale, sociale și politice. Cercetarea urmărește evoluția politicilor de migrație în Europa de Est prin intermediul comunicării, a dezbaterilor publice și a strategiilor politice. În lucrare este examinată și măsura în care aceste potențiale „modele” sau practici politice pot fi comparabile cu cele aplicate în Europa de Vest, sau dacă Europa de Est poate să ofere un „sistem” de migrație rival cu cel nord-american. Fiecare capitol face legătura între politicile de specialitate și luptele politice cotidiene, și argumentează necesitatea de a considera politicile de migrație ca fiind fundamental întrepătrunse de reprezentarea mediatică și dezbaterile publice. Bazându-se pe studii de caz pe Bulgaria, Croația, Estonia, Ungaria, Polonia, România, Slovacia și Ucraina, cartea analizează modul în care migrația este gestionată și trăită din punct de vedere politic, social și cultural și din perspectiva mai multor actori, inclusiv migranții, politicienii, factorii de decizie și jurnaliștii.

Mai multe informații găsiți pe pagina web a editurii [aici](#).

■ reviste, articole

Breazu, Petre: *Ridicule, Humour and Anti-Roma Racism in Romanian Television News: A Multimodal Critical Discourse Analysis*. *International Journal of Roma Studies*, 1/2022. (<https://doi.org/10.17583/ijrs.9883>)

Cercetările arată că imaginea publică a romilor prezentată la televizor consolidează prejudecățile și stereotipurile existente referitoare la analfabetism, criminalitate, primitivitate sau refuzul de a se conforma normelor și valorilor sociale. Cercetătorii au atras atenția asupra

diverselor forme de rasism care apar în mass-media și în discursul politic. Un aspect mai puțin explorat este rolul umorului și al ridicolului în comunicarea rasismului antiroma. Articolul de față prezintă analiza critică multimodală a discursului (MCDA) a două videoclipuri de știri difuzate de unul dintre cele mai importante posturi audio-vizuale din România. Autorul atrage atenția asupra utilizării umorului și a ridicolului ca strategii discursive pentru a minimiza sau a ascunde rasismul. Argumentează că aceste reprezentări depășesc simplul divertisment și întăresc statutul inferior și marginalizat al romilor.

■ proiecte, rapoarte de cercetare

A romániai magyar kisebbség kronológiája 1990-2017 c. adatbázis [Baza de date Cronologia minorității maghiare din România. 1990-2017]

Baza de date este compusă din materiale de presă maghiară din România, știrile fiind colectate de către Udvardy Frigyes și puse la dispoziția publicului larg pe platforma academică Erdélyi Magyar Adatbank [aici](#). Colecția digitizată a fost recent lărgită cu aproximativ 50.000 de știri din perioada 2010-2017.

Baza de date [Arcanum](#)

Baza de date a fost lărgită recent cu cărțile seriei *Atlantic Studies on Society in Change* ([aici](#)), serie fondată în cadrul editurii Columbia University Press în 1977 având drept scop prezentarea în limba engleză a istoriei Europei Centrale și de Est, cu un focus aparte pe istoria maghiarilor. Recent colecția a fost actualizată și cu mai multe titluri românești precum: *Dimineața* (1925-1937), *Luceafărul* (1961-1973), *Lumea* (1963-1993), *Împreună* (1992-2000), *Dreptatea* (1927-1947), *Viața Economică* (1966-1974), astfel conținând deja aproximativ 2 milioane de pagini digitalizate, apărute în limba română.

■ despre buletinul informativ Noutăți

Scopul proiectului este colectarea și difuzarea informațiilor despre lucrările științifice recent apărute în domeniul cercetării minorităților naționale din România, respectiv evenimentele de importanță majoră din această arie. Lucrările științifice și evenimentele incluse în acest buletin informativ nu constituie o listă completă. Cei interesați să coopereze la realizarea buletinului informativ sunt rugați să ne contacteze la adresa: centru.doc@ispmn.gov.ro.